

10. Kozachenko, O.V. (2005), "Forms of functioning of the shadow economy in the global strategy of the world: regional features", *Aktualni problemy polityky: zb. nauk. prats* [Current problems of politics: collection of scientific works], Feniks, Odesa, Iss. 26, pp. 228-234.
11. Korzh, V. (2001), "Criminalistic characteristic of ways of formation of organized criminal formations in economic activity", *Visnyk Akademiї pravovykh nauk Ukrainy*, no. 4, pp. 208-219.
12. Pozhidaev, G.P. (2009), "Administrative and legal principles of combating organized transnational crime", Thesis abstract for Cand. Sc. (Jurisprudence), 12.00.07, National university of biological resources the natural use of Ukraine, Kiev, Ukraine.
13. "Problems and dangers posed by organized transnational crime in the various regions of the world", *Vsemirnaya konferentsiya po orhanizovannoy prestupnosti na urovne ministrov* [World conference on organized crime at the level of ministers], Naples, November 21-23, 1994, p. 30.
14. Pshenychnyi, I.V. (2000), "Organized transnational crime and the role of law enforcement agencies in combating it", Thesis abstract for Cand. Sc. (Jurisprudence), 12.00.08, National academy of internal affairs of Ukraine, Kiev, Ukraine.

УДК 323.28: 323.173:343.325 (477)

СУЧАСНИЙ СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ ТЕРОРИЗМУ, ТЕРОРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА СЕПАРАТИЗМУ В УКРАЇНІ

Кириченко Г.В., к.ю.н., доцент

*Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ,
просп. Гагаріна, 26, м. Дніпропетровськ, Україна
kravchik81@mail.ru*

Досліджено сучасний стан і тенденції тероризму, терористичної діяльності та сепаратизму в Україні. Запропоновано розширити відмінні риси сучасного українського тероризму такими пунктами: 1) заперечення злочинності дій суб'єктів злочину під прикриттям благородних мотивів; 2) вимагання визнання владою країни явно злочинних дій законними; 3) злочинний психологічний вплив на свідомість населення певних регіонів країни шляхом телезомбування, поширення неправдивої інформації як наслідок спотвореного уявлення про територіальну цілісність країни та її геополітичне положення тощо. Зроблено висновок, що відсутність бажання терористів-сепаратистів йти на поступки, будувати нову, сучасну, європейську країну не призведе до деескалації конфлікту найближчим часом, оскільки надпотужні зусилля агресора не можуть не дати свого результату.

Ключові слова: тероризм, терористична діяльність, сепаратизм, етнічний сепаратизм, ескалація тероризму.

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ТЕНДЕНЦИИ ТЕРРОРИЗМА, ТЕРРОРИСТИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И СЕПАРАТИЗМА В УКРАИНЕ

Кириченко А.В.

*Днепропетровский государственный университет внутренних дел,
просп. Гагарина, 26, г. Днепропетровск, Украина
kravchik81@mail.ru*

Исследовано современное состояние и тенденции терроризма, террористической деятельности и сепаратизма в Украине. Предложено расширить отличительные черты современного украинского терроризма следующими пунктами: 1) отрицание преступности действий субъектов преступления под прикрытием благородных побуждений; 2) вымогательство признания властью страны явно преступных действий законными; 3) преступное психологическое воздействие на сознание населения определенных регионов страны путем телезомбирования, распространение неправдивой информации как следствие искаженного представления о территориальной целостности страны и ее геополитическом положении. Сделан вывод, что отсутствие желания террористов-сепаратистов идти на уступки, строить новую, современную, европейскую страну не приведет к деэскалации конфликта в ближайшее время, поскольку сверхмощные усилия агресора не могут не дать своего результата.

Ключевые слова: терроризм, террористическая деятельность, сепаратизм, этнический сепаратизм, эскалация терроризма.

CURRENT STATUS AND TRENDS OF TERRORISM, TERRORIST ACTIVITIES AND SEPARATISM IN UKRAINE

Kirichenko A.V.

*Dnepropetrovsk state university of internal affairs, avenue Gagarin, 26, Dnepropetrovsk, Ukraine
kravchik81@mail.ru*

Investigated the current state and trends of terrorism, terrorist activities and separatism in Ukraine. Also proposed to expand the characteristics of the contemporary Ukrainian terrorism following items: 1) denial of fraudulent actions of the perpetrator under the guise of noble motives; 2) extortion recognition by the national authorities manifestly criminal act; 3) criminal psychological impact on the minds of the population in certain regions of the country by zombie, dissemination of false information as a consequence of a distorted picture of the territorial integrity of the country and its geopolitical position. It is concluded that analyzing the situation in Ukraine, we can talk about terrorism at the regional scale that exists with the active support of the government of the neighboring state. It is concluded that the lack of willingness of terrorists and separatists to make concessions to build a new, modern, European country, will not lead to a de-escalation of the conflict in the near future, as heavy-duty forces of the aggressor cannot give its results. The conclusion Ukrainian modern terrorism is characterized by the latest technical equipment, actively funded and encouraged neighboring powerful nation has a high level of well-established and professionally regulated sequence of actions. Investigated a number of articles of the Criminal Code of Ukraine, which establish responsibility for various acts of terrorism. Concluded that when it comes to modern Ukrainian separatism, it is likely that it is the ethnic separatism, which is the most common type in the history of separatism.

Key words: terrorism, terrorist activities, separatism, ethnic separatism, escalation of terrorism.

До останнього часу українці, як правило, чули про тероризм здебільшого з різних джерел масової інформації. Важко було повірити, що цілком мирний народ із багатими традиціями, героїчним минулим і європейським майбутнім одного разу гостро відчує проблему жорсткої терористичної діяльності на теренах України, а також активно почне використовувати рідковживані раніше поняття й терміни, наприклад «сепаратизм», «антитерористична операція», «люстрація», «воєнний стан», «бойовики» тощо. Ніхто навіть не міг запідозрити, що колись постане питання територіальної цілісності України, не кажучи вже про факт втрати чи анексії українських земель.

Українське суспільство звикло до гендерних стереотипів – набору загальноприйнятих норм та суджень, що стосуються існуючого в суспільстві становища чоловіків і жінок, норм їхньої поведінки, мотивів і потреб. Законслухняна й освічена більшість населення України переконана, що державний авторитет є непохитним, державна дисципліна – пріоритетною, оскільки весь цивілізований світ керується певними врегульованими нормами й правилами, які є цілком логічними та загальнообов'язковими для дотримання всіма верствами населення. І це не дивно, оскільки згідно з Конституцією України держава сприяє консолідації й розвитку української нації, її історичної свідомості, традицій і культури, а також розвитку етнічної, культурної, мовної й релігійної самобутності всіх корінних народів та національних меншин України.

Сучасні й неминучі процеси глобалізації тероризму, як і організованої злочинності взагалі, не змогли оминати територію нашої країни, що є цілком логічним. Після повалення в Україні донедавна авторитарного режиму, під час панування якого права людини розтлумачувалися залежно від матеріального добробуту методом сили й залякувань, процвітала та глибоко вкоренилась корупція, порушувалось або підлаштовувалось під правлячу «еліту» законодавство, сподівання української громади не виправдалися, оскільки з новою силою спалахнув штучно створений сусідньою «братньою» державою конфлікт. Саме цей конфлікт, який не вдалося мінімізувати шляхом конструктивного діалогу, зумовив появу дотепер не відомого для нашого суспільства явища тероризму й терористичної діяльності в такому глобальному масштабі.

Сучасний український тероризм характеризується наявністю найновішого технічного устаткування, активно фінансується й заохочується сусідньою могутньою державою, має високий рівень організації, добре налагоджений і професійно врегульований алгоритм дій.

Усе вищевикладене пояснює актуальність і значущість обраної теми дослідження.

Зазначеній проблематиці присвячено роботи аналітиків Світового банку, які вважають, що інтернаціоналізація тероризму є прикладом того, як міжнародні проблеми випереджують міжнародну політику [2, с. 216].

Серед зарубіжних і вітчизняних учених проблемою тероризму займалися Ю. Антонян, В. Антипенко, В. Ємельянов, В. Крутов, В. Ліпкан, Є. Ляхів, І. Міхеев, Д. Ольшанський, С. Телешун, Б. Хофман, С. Хантінгтон та ін.

Особливу небезпеку зумовлює те, що сучасний тероризм кидає виклик легітимній владі, зухвало намагаючись диктувати свої права й вимоги, представники терористичних організацій навіть не думають ховатися, більше того, вони намагаються підтримувати зв'язки з політиками світового масштабу, ведуть полемічні дискусії, тримають у жаху місцеве населення на підконтрольних їм територіях, провокують своєю злочинною поведінкою, ставлять під сумнів авторитет законної влади.

Беручи до уваги положення й норми ст.1 Закону України «Про боротьбу з тероризмом», українське суспільство має нині справу з міжнародним і технологічним тероризмом. Під міжнародним тероризмом розуміються здійснювані у світовому чи регіональному масштабі терористичними організаціями, угрупованнями, у тому числі за підтримки державних органів окремих держав, з метою досягнення певних цілей суспільно небезпечні насильницькі діяння, пов'язані з викраденням, захопленням, вбивством ні в чому не винних людей або загрозою їх життю й здоров'ю, зруйнуванням чи загрозою зруйнування важливих народногосподарських об'єктів, систем життєзабезпечення, комунікацій, застосуванням або загрозою застосування ядерної, хімічної, біологічної та іншої зброї масового ураження [10].

Аналізуючи ситуацію в Україні, можна говорити про тероризм у регіональному масштабі, який існує за активної підтримки державних органів сусідньої держави.

Український народ віднедавна став свідком ескалації тероризму. Терористичні акти стають більш «досконалыми» з точки зору досягнення злочинного результату, жорсткішають їх форми, удосконалюються методи вчинення. Відомо, що насилля й тероризм процвітають у районах національної та соціальної напруженості, правового нігілізму. Тероризм у нашій державі набуває гострих форм, оскільки це пов'язано з кризовим періодом розвитку й самовираження українського суспільства. В Україні районом соціальної та національної напруженості є Схід, саме там населення найбільше потерпає від загарбницької політики.

На жаль, деякі прошарки українського суспільства не розуміють значення своїх дій і «самовиражаються», порушуючи низку законів. Тим самим вони примушують правоохоронні й судові органи аналізувати їхню поведінку в правовому полі. Кримінальний кодекс України (далі – КК України) містить цілу низку норм, які встановлюють відповідальність за різні акти тероризму (наприклад, ст.ст.258, 147, 259, 261, 266, 277, 278, 279, 444). Нині все частіше доводиться фіксувати випадки, коли дії злочинців слід кваліфікувати за сукупністю злочинів, передбачених нормами Розділу I «Злочини проти основ національної безпеки», та Розділу IX «Злочини проти громадської безпеки» КК України, оскільки поряд із терміном «тероризм» сьогодні невід'ємно вживається «сепаратизм».

Отже, сепаратизм – прагнення до відокремлення, відособлення. У міжнародному робітничому русі питання про сепаратизм постало особливо яскраво в 1910 р. на конгресі в Копенгагені. У багатонаціональних буржуазних державах сепаратизм – це політичний рух національних меншостей, скерований на відокремлення від державного цілого та утворення самостійної держави [4, с. 126].

Якщо говорити про сучасний український сепаратизм, то, імовірно, мова йде про сепаратизм етнічний, який являє собою найпоширеніший в історії людства тип сепаратизму. Такий його характер зумовлюється тим, що абсолютна більшість етносів не є розсіяними, їх життєдіяльність відбувається в тісному зв'язку з територією. Крім того, етнічні інтереси здатні інтегрувати й виражати будь-які інші колективні соціальні інтереси, а етнічні почуття – стимулювати та емоційно підтримувати тривалу політичну боротьбу. За своєю специфікою етнічний сепаратизм є формою вияву міжетнічного конфлікту та виникає в результаті зіткнення інтересів двох і більше етнічних спільнот, що живуть у межах території однієї або сусідніх держав. Основним питанням міжетнічного протистояння є боротьба за владу за допомогою різноманітних мирних і збройних методів, а також шляхом створення форм, механізмів та інститутів суверенності повноважень представників етнічної групи в забезпеченні її інтересів у межах певної території [5].

Українським кримінальним законодавством за подібну злочинну діяльність відповідальність передбачається в Розділі I «Злочини проти основ національної безпеки України» КК України. Крім уже існуючої ст.110 «Посягання на територіальну цілісність і недоторканність України» КК України, у Законі України «Про внесення зміни до Кримінального кодексу України щодо кримінальної відповідальності за фінансування сепаратизму» від 19.06.2014 р. № 1533-VII Верховна Рада України постановила доповнити Кримінальний кодекс України ст.110-2 «Фінансування дій, вчинених з метою

наси́льницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України» [7].

Сепаратизм в Україні дотепер не мав стільки прихильників на території Південного Сходу, оскільки людям не здавалося, що їхні права порушуються. Проте великі політичні амбіції правлячих еліт сусідніх держав втілювалися в життя. Певний відсоток деліктоздатного населення України відчув себе в «небезпеці», почав бентежитись через свої права, які чомусь масово почали «порушувати» представники влади. Деякі жителі Сходу України так і не зрозуміли, що стали заручниками імперських планів криманіччя країни, яка вперто претендує на світову гегемонію [1, с. 49] – провідну роль, перевагу в силі, впливі, керівництві.

Тепер яскравими сплесками сепаратизму позначена нова українська реальність. Проте варто зрозуміти й підкреслити, що насильницькі, антисоціальні, підривні акції на Південному Сході України зовсім не відповідають сталим уявленням про сепаратистські дії, а радше набули переконливих ознак злочинів проти людяності та миру.

Сепаратизм, з одного боку, базується на міжнародному принципі права на самовизначення та часто є виявленням національно-визвольного руху, що має міжнародне визнання, а з іншого – веде до порушення міжнародних принципів суверенітету, єдності й територіальної цілісності держави, а також може бути джерелом гострих міждержавних конфліктів.

Однак слід звернутися до реального факту: про порушення прав людини на Північному Сході України можна говорити лише в тому разі, якщо йтиметься про права україномовних громадян. Ставлення до носіїв державної мови дуже часто було неоднозначним, їх стійка громадянська позиція піддавалася критиці. Отже, за жодних умов жодний нормативно-правовий акт не міг вносити корективи в життя суспільства та примушувати людей говорити винятково українською мовою в Україні. Навіть коли було скасовано поємічний Закон України «Про засади державної мовної політики» від 03.07.2012 р. № 5029-VI [9], яким саме заперечувалася можливість офіційної двомовності в регіонах, у яких чисельність національних меншин перевищує 10%, жодних приводів для хвилювань у російськомовного населення Сходу України не було, доки не втрутився «русский мир» та не почав «захищати» населення Донбасу.

Для поведінки сучасних терористів характерною ознакою є факт відсутності визнання своїх злочинних дій. Відчуваючи вагому підтримку з боку сусідньої країни-агресора, вони віддають перевагу вживанню терміна «ополченець», даючи зрозуміти, що своїми діями переслідують ідею визвольного руху населення Сходу України.

Однак існує низка неспростовних доказів, які вказують на беззаперечність вини вищезазначених суб'єктів. В. Ємельянов, проаналізувавши наукову літературу, міжнародні документи й кримінальне законодавство багатьох країн, стверджує, що тероризму притаманні такі риси:

- 1) він породжує загальну небезпеку, що виникає в результаті вчинення загальнонебезпечних дій;
- 2) присутній публічний характер його виконання;
- 3) характерне навмисне створення обстановки страху, пригніченості, напруженості тощо [3, с. 35-37].

Наведені ознаки свідчать про те, що прикриття терористів патріотичними гаслами не знімає з них кримінальної відповідальності за скоєння умисних тяжких злочинів на території України.

Беручи до уваги зазначене доктринальне визначення та власні переконання щодо радикально зміненої останнім часом політичної ситуації в країні, робимо висновок, що відмінні риси сучасного українського тероризму можна поповнити такими пунктами:

- 1) заперечення злочинності дій суб'єктів злочину під прикриттям благородних мотивів;
- 2) вимагання визнання владою країни явно злочинних дій законними;
- 3) злочинний психологічний вплив на свідомість населення певних регіонів країни шляхом телезомбування, поширення неправдивої інформації як наслідок спотвореного уявлення про територіальну цілісність країни та її геополітичне положення тощо.

Сучасний терорист виступає з нестандартними законодавчими ініціативами та вимагає від влади фактично узаконити його злочинну діяльність шляхом ухвалення відповідних нормативно-правових актів. Саме тому Верховна Рада України, намагаючись подолати політичні розбіжності й припинити

подальший розвиток воєнного конфлікту, 16.09.2014 р. прийняла Закон України «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей» за № 1680-VII [6], а 17.03.2015 р. – Закон України «Про внесення зміни до статті 10 закону «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей» за № 256-VIII (далі – Закон).

Згідно із Законом ст.10 Закону України «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей» доповнюється п.п.4 та 5, у яких визначається час набрання чинності окремих його положень. Так, у п.4 ст.10 Закону України «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей» зазначається, що ст.ст.2-9 вищезгаданого закону наберуть чинності з дня набуття повноважень органами місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей, обраними на позачергових виборах.

У Законі йдеться про те, що волевиявлення громадян має відбуватися відповідно до Конституції України, цього та інших законів України з дотриманням засад загальних, рівних, вільних і прозорих виборів, а також публічності й відкритості виборчого процесу як основних принципів виборчого права, встановлених Конституцією України та міжнародними демократичними стандартами.

У Законі наголошується, що під час виборчого процесу обов'язковим є також дотримання стандартів ОБСЄ щодо проведення демократичних виборів.

До участі в спостереженні за виборами мають бути допущені міжнародні безсторонні спостерігачі, зокрема, від Бюро демократичних інститутів і прав людини ОБСЄ, Конгресу місцевих та регіональних влад Ради Європи, інших міжнародних організацій та іноземних держав, а також інші офіційні спостерігачі. Для цих осіб мають бути організовані безпечні умови діяльності.

Окремо наголошується на необхідності виведення всіх незаконних збройних формувань, їх військової техніки, бойовиків і найманців із території України, на недопущенні їх незаконного втручання у виборчий процес.

Виборчий процес має відбуватися з дотриманням гарантій вільного волевиявлення й таємного голосування громадян, виборчих прав внутрішньо переміщених осіб, які були змушені покинути місця проживання в окремих районах Донецької та Луганської областей.

Також має забезпечуватися прозорий підрахунок голосів, установлення підсумків голосування й результатів місцевих виборів.

У п.5 ст.10 Закону України «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей» зазначається, що передбачений законом особливий порядок діяльності органів місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей реалізується виключно органами місцевого самоврядування, обраними на позачергових виборах, призначених і проведених відповідно до Конституції України, цього та інших законів України [8].

Беручи до уваги той факт, що терористи не лише продовжують бойкотувати засади Конституції України та українського законодавства, Мінські угоди від 12.02.2015 р., а й зухвало ігнорують нормативно-правові документи міжнародного права (Конвенцію про боротьбу з тероризмом 1999 р. та Конвенцію про ліквідацію всіх форм расової дискримінації), якими керуються цивілізовані європейські країни, здається сумнівним беззаперечне виконання злочинцями всіх умов, вказаних у Законі. Неможливо в умовах розрухи організувати прозорий і чесний виборчий процес, переконати залякане населення проголосувати, оскільки українці вже мали сумнівний досвід голосування під контролем озброєних бойовиків в анексованому Криму та під час проведення нелегітимного Референдуму про самовизначення Донецької Народної Республіки від 11.05.2014 р.

Беручи до уваги надскладну політичну ситуацію в країні, відсутність бажання терористів-сепаратистів іти на поступки й будувати нову, сучасну, європейську країну, не слід найближчим часом очікувати деескалації конфлікту, оскільки надпотужні зусилля агресора не можуть не дати свого результату.

Лише зважена й розумна політична діяльність влади, подолання корупції здатні стабілізувати ситуацію в країні та повернути її на шлях демократичного розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бусел В.Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з додатками і доповненнями) / уклад і головний редактор В.Т. Бусел. – К. : ВТФ "Перун", 2005. – 1728 с..
2. Глобализация, рост и бедность. Построение всеобщей мировой экономики / пер. с англ. – М. : Весь Мир, 2004. – 216 с.
3. Емельянов В.П. Терроризм и преступления с признаками терроризирования : уголовно-правовое исследование / В.П. Емельянов. – СПб. : Издательство «Юридический центр Пресс», 2002. – 37 с.
4. Словник української мови : в 11 томах / ред. кол. : І.К. Білодід (гол.), А.А. Бурячок, В.О. Винник та ін. ; за ред. І.К. Білодіда. – К. : Наукова думка, 1978. – Том 9. – 916 с.
5. Українська політична нація : генеза, стан, перспективи : монографія / за ред В.С. Крисаченка. – К. : НІСД, 2003. – 632 с.
6. Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей : Закон України від 16.09.2014 р. № 1680-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1680-18>
7. Про внесення зміни до Кримінального кодексу України щодо кримінальної відповідальності за фінансування сепаратизму : Закон України від 19.06.2014 р. № 1533-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1533-18>
8. Про внесення зміни до статті 10 Закону України "Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей" : Закон України від 7.03.2015 р. № 256-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/256-19>
9. Про засади державної мовної політики : Закон України від 03.07.2012 р. № 5029-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5029-17>
10. Про боротьбу з тероризмом : Закон України від 20.03.2003 р. № 638-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/638-15>

REFERENCES

1. Busel, V.T. (2005), *Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoyi ukrayinskoyi movy (z dodatkamy i dopovnenniyamy)* [Great dictionary of modern Ukrainian language (with annexes and additions)], VTF "Perun", Kyiv, Ukraine.
2. (2004), *Globalizatsiya, rost i bednost. Postroenie vseobshchey mirovoy ekonomiki* [Globalization, growth and poverty. Construction of general world economy], Translated, Ves Mir, Moscow, Russia.
3. Emelyanov, V.P. (2002), *Terrorizm i prestupleniya s priznakami terrorizirovaniya : ugovovno-pravovoe issledovanie* [Terrorism and crime with signs of terrorizing : criminal legal research], Izdatelstvo «Yuridicheskiy tsentr Press», Saint Petersburg, Russia.
4. Bilodid, I.K., Buryachok, A.A., Vinnik, V.O. et al. (1978), *Slovnyk ukrayinskoyi movy : v 11 tomakh* [Dictionary of Ukrainian language : in 11 volumes], Naukova dumka, volume 9, Kyiv, Ukraine.
5. Krisachenko, V.S. (2003), *Ukrayinska politychna natsiya : geneza, stan, perspektyvy : monohrafiya* [Ukrainian political nation : genesis, condition, prospects : monograph], NISD, Kyiv, Ukraine.
6. "On special procedure for local governments in some areas of Donetsk and Luhansk Oblasts" : Law of Ukraine of 16.09.2014 № 1680-VII, available at : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1680-18>
7. "On amendments to the Criminal Code of Ukraine regarding criminal liability for financing separatism" : Law of Ukraine of 06.19.2014 № 1533-VII, available at : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1533-18>
8. "On amendments to Article 10 of the Law of Ukraine "On special procedure for local governments in some areas of Donetsk and Luhansk Oblasts" : Law of Ukraine of 7.03.2015 № 256-VIII, available at : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/256-19>

9. “On Principles of the State Language Policy” : Law of Ukraine of 03.07.2012 № 5029-VI, available at : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5029-17>
10. “On Fight against Terrorism” : Law of Ukraine of 20.03.2003 № 638-IV, available at : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/638-15>

УДК 343.918.1

ГЕНЕЗИС ТЕОРИИ БЕЛОВОРОТНИЧКОВОЙ ПРЕСТУПНОСТИ В КРИМИНОЛОГИЧЕСКОЙ НАУКЕ

Мельничук Т.В., к.ю.н., доцент

*Национальный университет «Одесская юридическая академия»,
ул. Пионерская, 2, г. Одесса, Украина
t.melnychuk@onua.edu.ua*

Сформулированная Э. Сатерлендом теория беловоротничковой преступности в процессе развития криминологической мысли, а также эволюции преступной деятельности претерпела некоторые изменения, поэтому сегодня она рассматривается сквозь призму экономической и/или корпоративной преступности, а также преступности элит. В статье исследованы подходы к трактовке понятия, признаков и последствий беловоротничковой преступности.

Ключевые слова: беловоротничковая преступность, Э. Сатерленд, экономическая преступность, корпоративная преступность, зарубежная криминология.

ГЕНЕЗИС ТЕОРІЇ БІЛОКОМІРЦЕВОЇ ЗЛОЧИННОСТІ В КРИМІНОЛОГІЧНІЙ НАУЦІ

Мельничук Т.В.

*Національний університет «Одеська юридична академія», вул. Піонерська, 2, м. Одеса, Україна
t.melnychuk@onua.edu.ua*

Сформульована Е. Сатерлендом теорія білокомірцевої злочинності в процесі розвитку криминологічної думки, а також еволюції злочинної діяльності зазнала деяких змін, тому сьогодні вона розглядається крізь призму економічної та/або корпоративної злочинності, а також злочинності еліт. У статті досліджено підходи до трактування поняття, ознак і наслідків білокомірцевої злочинності.

Ключові слова: білокомірцева злочинність, Е. Сатерленд, економічна злочинність, корпоративна злочинність, зарубіжна криминологія.

GENESIS OF WHITE-COLLAR CRIME THEORY IN CRIMINOLOGICAL SCIENCE

Melnychuk T.V.

*National university "Odessa law academy", str. Pionerskaya, 2, Odessa, Ukraine
t.melnychuk@onua.edu.ua*

By the middle of twentieth century a fundamentally different approach to the assessment of the factors and nature of crime has been formed in criminological science. It specially emphasizes on the social danger of the crimes committed by persons with high social status during their professional activities. Such kind of crime was named “respectable” one by E. Shur, “privileged” one by J. Shelley, but it received the greatest popularity as “white-collar” crime according to American criminologist Edwin Sutherland’s research. The theory has undergone some changes in the development of criminological thought, as well as the evolution of criminal activity. The article examines the different approaches to the interpretation of concepts, attributes and consequences of white-collar crime, including transnational context. Nowadays the theory modified form has a significant impact on the contemporary developments of social and psychological nature of symbiotic forms of economic, politic, organized and other criminal activities related to the employment of the subject and his place in society stratification structure. Under transnational trends a new generation of white-collar criminals has appeared: they are influential persons who can change the laws of different countries in their own interests. Furthermore they illegally obtain profits or avoid losses by deception and use of international relations, the latest technologies and achievements of globalization, as well as insider information or methods to manipulate international markets. One of the most significant methodological problems of the modern white-collar crime concept “sound” is a mismatch of theoretical developments, legal (normative) consolidation and practice of law in relation to combating such crimes. The level of criminal repression to economic crime is not considered to be optimal, the balance of sanctions applied to the category of white-collar criminals is also not maintained (fines are being applied as the most lenient punishment or isolation penalty as the most severe).